

Archiv pohádek, pověstí, obyčejů, starožitností
na Záhori a Pobecvi.

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.

Číslo za 4 halíře. — Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK IV.

Listopad 1908.

ČÍSLO 10.

Litevské pohádky.

Z Litevského národopisu sděluje k těmto vdp. P. Vojtěch Srba, že Litvini a Žmuďané jsou jeden kmen. Žmuď, polské slovo, značí Žemait. Země se litensky imenuje: žeme, t. j. rovina. Žemait má též význam, jak u nás «Dolák» oprotiv «Hornáku». Žemait značí tudíž doláka Litvína oprotiv Gudas, t. j. hornáka Litvína. Na horním toku řeky Niemeny a jeho úvodí žijí Litvini, na dolním toku a oblasti jeho, na břehu Baltického moře, Žemaiti. Též Prusové a Lotýši jsou odnože litevského plémě. Jazykový rozdíl mezi Litvíny, Žemaity, Prusy a Lotýši je ten, jako mezi spisovnou češtinou a nářečím na Moravě: slovenským, hanáckým, horáckým a lašským. Lotýši různí se od Žemaitů, jako Srbština lužická od Češtiny. Žemajiti mají čistější jazyk než Litvini, kteří mnoho slov z Polštiny přibrali. Většinu pohádek nasbíral žemaitský biskup katol. Antonín Baranovski. Nejvýtečnější kníže Vitantas († 1430) byl Žemaitan a nikoliv Litvinem. Kroniky litevské a polské svědčí, že Litvini, Žemaité, Prusové, Livonci, Lotýši i Pomořané jsou sobě nejbližší příbuzná plemena národu slovanského.

4. Dva bratři dřvaři.

Už je tomu moc dávno, co dva bratři, že se jim doma omrzelo, si umínili, podívat se do světa. Byli oba dřvaři. Vzali si své náčiní, a jednou cestou vytráhli z domu. Dojda křižovatky rozešli se, jeden se pustil na pravo, druhý na levo. Ale na rozloučenou zapíchli své nože do jednoho stromu a slíbili si ve spolek, že za rok každý se vrátí k tomuto místu. Který se neobjeví a kterého nůž bude zarezavělý, toho ten druhý bude muset z bídý vysvobodit.

Ten, co zabočil v pravo bez mála všecken svět procestoval a mnoho nových věcí poznáv po roce vrátil se v to samé místo vesel, zdrav a bohat. Svůj nůž našel pořád ještě čistý a lesklý, než bratrův nůž byl zazerzavělý. Hned porozuměl, že je s bratrem zle, a pustě se cestou za ním, ustavičně se doptával. Tak se doptal až do jakéhosi městečka a tam u jedné vdovy ostal noclehem. Zalíbila se mu ta ženská, a na bratra zapoměv jak na smrt, pořád se kolem ní měl, až se zebali. Oba dva hezky spříhali, jen to mu bylo divné, proč žena každinký večer zastírala pokaždé to okno, kterým ze svého lůžka mohl hledět ven. Když kterýsi večer zapoměla okna zastířit, uzřel z okna v dáli na kopci hořet jakby svíčku nebo louč. Skočí rovnou z lůžka a ptá se ženy, co by to bylo za světlo. Vzkřikla: »Pro Boha, neptej se! už první můj manžel tak vyzvídal, zašel tam a tak se má vrátit. Či chceš tam zahynout taky? Ať si tam svítí co svítí, co je ti po tom!« Doptávaje se, doptal, že první její manžel byl právě ten bratr, kterého byl vyšel vysvobodit, i nedal jí už pokoje, až mu všecko vypověděla, co o té věci znala. Na tom vysokém kopci je prý tam drak, tím světlem po nocích zářícím, láká za sebou lidi; ale do dneška ani jeden se ještě nevrátil, co šel za tím uçarovaným světlem. »Tož si dej už pokoj; ani na to nehled!«

Než on jí na to tolik: »Bratr můj tam zahynul, slíbil jsem ho vysvobodit, nemohu jinak, musím jít, a kdybych sám tam zhynul. Ale zdá se mi, že nezhyne, snad se vrátím zas.« — S pláčem žena vyprovázela i druhého muže, a on lezl na kopec rovnou proti tomu světlu. Už kus našel velikánský meč, ale chtěje vzít ani jím pohnout nemohl. Zas kus pošed našel džbán červené vody a jsa žízniv vypil do kapky. Hned v sobě pocítil velkou sílu. Vrátil se k zanechanému kordu a chytl. Ale i tentokrát, tak zdvihl konec jeden, celým kordem nepohnul. Lezl ještě výš a zas našel džbán plný modřouneké vody. Vypiv i tu zas se vrátil k tomu meči. Už jej i nadzdvihl, ale ponést ne a ne. Zas se pustil ještě výš do kopce a tam stál třetí džbán plný vody žluté. Vypiv i tu pospíšil pro ten meč, a včil jej s lehkostí zdvihl, ba mohl jím i mávat na všechny strany, takovou měl v sobě sílu. Opásav se s tím mečem z novu vylezl až vrch kopce, ale draka nezastal; byl už skoro ráno vyletěl. Procházaje všechny místnosti potkal na kopci stařenku, a ta mu teprv pověděla jak a co. Tento drak je prý bývalý kouzelník, který .dokud byl na živě mnoho lidí o životy připravoval, ale sobě rovného se nedočkal. I včil po smrti nedá pokoje, a každou noc mnoha mužům na tomto místě hlavy utíná. Pojď za mnou, ukážu ti, co tu leží mrtvých. Zavedla ho do jeskyně, a hle, tam velká hromada neživých těl a vedle kopec hlav. Až někdo drakovi srubne hlavu, potom bude pokoj. A kdo jeho krví pomaže krky těchto neživých, uvidí, jak všeci do jednoho zas oživnou. I mému otročení byl by jednou konec, neboť i mne, ještě mladici, uchvátil a sem na ten kopec si odnesl; sám vidíš po mně, jak jsem sestárla. Ale vidím, že draka přemůžeš; máš po boku viset ten hrozný meč. S tím drakovi hlavu setneš najisto. Včil se skryj a trochu odpočiň. Až bude mít přiletět, já tě zbudím. Pak jen udatně bojuj, a Bůh bude s tebou. To po-

věděvši ukázala mu kde si má lehnout, a šla po své práci. K večeru rychle přiběhla ho zbudit. Stanuv vidí draka jak se žene sumtě a prskaje, až strach. Ale sotva se spustil na zem tu z nenadání jak blesk dřevař přiskočil, a tím těžkým mečem na jednu ránu mu hlavu sřal, že krev potůčkem tekla skoro bez konce. S teplou ještě krví všem těm neživým pomazal šije, a všeci oživnouce mu děkovali za vysvobození. Bratr byl mezi nimi. Potom slezli oba dva plni radosti s toho kopce a zašli ke své ženě. Ta vidouc přicházet oba své muže nemálo se zalekla, bylo uvažovat, kterému z nich bude náležet. Na konec se dohodli po dobrém. Kázali robeče po tmě házet po nich strmiskovou řepou; kterého trefí, ten ať je jejím mužem. A tak učinili. Jeden zůstal u této ženy a druhý přijda do své domoviny, našel si ženu druhou. Bodejť jsou živi až dosud.

(Pozn. překl. Pohádka ta vypraví, jak pra-prastaří národové svými kmenovcům v neštěstí upadlým pomáhali udatným bojem.)

5. Dva včelaři čili o vděčnosti lidské.

Za stara po vši Litvě a Žemaitech byly nesmírné lesy. Mezi jiným stromovím rostlo v nich i množství lip, a když kvetly, včely*) snášely hojnost bílého medu, jak sobě tak i lidem v kořist velevítanou. Když osadníci o tom zvěděli, nejen v zahradách při svých staveních, nýbrž i v čirém lese nastavěli co nejmíc úlů, klátů a brtí.

Nedaleko pod Abelínem ve farnosti Šilalské měl svou živnost jistý sedlák Grycek; při domě měl čtyřicet úlů, ale i v lese na příhodných stromech umístil jednu čtyřadvacet brtí. I tam se včelky do roka nastěhovaly, až radost. —

Ale byla v tom i nehoda. Bylo tehdá v lesích plno medvědů a ti bez ptaní si »podřezovali včely« v brtích kdy se jim zachtělo. Když to Grycek zpozoroval, vzal pořádný nebozéz, navrtal do stroma pod brtí do kříže dř, zarazil v ně hůlky a vypeřil dešticemi. Učinil tak proto, aby leza vyřezovat měl si nač pohodlně stoupnout a aby přítelíček medvěd nemohl se k brtí tak snadno dostat.

Jednou v plném létě Grycek s velkou kádí a žebřem zašel si do lesa podřezovat. Maje z několika brtí kád už medem skoro plnou přijde pod jednu brt a vidí strom po příční díru zlomený a brt ležet na zemi. A hle, div divoucí! Kus odtud uzří svého přítelíčka medvěda nehybně trčícího pod ulomeným vrškem stromu. Zhlídna jej Grycek praví: »Co pak se ti, sousede, přihodilo? snad neshodils mou brt ty sám?« Medvěd mru, mru, mru mruče a chroptě odpovídá: »Och, čert aby tě vzal, a spálil tě jak starý škarbal i s tvými brtmi! Cos tam naštrmaždil za správu, hůlku na hůlku, můstek na můstek?! Jda okolo slyším líbeznu vůni, vylezu po štomě a chtěl jsem si

*) Slovo včela zní po litevsku bit-is nebo bit-elé. Starí slovanští učencové Šafařík a Geitler dovodili, že naši praotcové ve zděděných slovech po hláscě t, d, rádi přisouvali sykavky č, š. Ze zděděného bitel- vzniklo b'[t]čel-, a my z toho máme naše včel-a.

na chuť vylámat jen jeden jedinký plástek, nic včeliček hubit, ale jak se tak dobývám, strhne se prudký větr, strom prask, prask přelomí se ve dvě, a já sletěl jsem na zem jak měch plev. Mám bok pochramoždřený až strach, v té, bumps, spadne na mne vršek stromu, a tak mě přivřel, že se nemožu ani pohnout; ještě štěstí, že nějaká ta haluz neproklála mne veskrz. Už třetí den tak trčím, já ubožák, a sobě naříkám.»

Na to Grycek: «No, jaká bude, přítelíčku, když já tě včil zabiju jako zloděje?» Povídá medvěd: «Zač mě, tatku, zabiješ? Vždyť les je naše živnost, náš domov; co v něm najdem, patří nám. Žiju v tomto lese už ode dávna a nezabil jsem ti dosud ani telátka. Ba, svým dětem pořád prikazuju, když máte hlad a jdete dál si hledat žrádla, ať sousedů nezlobíte. Pomož mi rač ven, viš i zbojníkovi život je milý a vzácný.» Grycek se zeptal: «No, a jak se mi odměniš za to, když ti pomůžu?» Na to medvěd: «Já se ti, pane, odměním, jak za dobrý čin se odplácěji lidé. Prosím tě, už jen pomoz!»

Smíloval se Grycek a najda dlouhý sochor podstrčil pod kládu, zvažil, a medvěd šoust sebou ven. Otrásl se a spustil: «Kamaráde, mám strašný hlad, ve střevách sucho, ale z tvého míška voní jídlo.» Grycek dal mu chleba; když ho spolkl medvěd pravil, ale můj nos ještě něco cítí v tvém míšku. Grycek vece, mám tu ještě vepřovou nožku, toť všecka má večeře. Medvěd hrábl po nožce, křup, křup rozdrtil kostky, a polkna šel se napít z kaluže. Najezá se, napija se, medvěd volá: «A včil si drápy naostřím na tobě samém!» Grycek se podivil: «Jak to, já tě živím a krmím, a ty za dobré takhle se odměňuješ?» Na to medvěd: «Slíbil jsem ti tak se odsloužit, jak lidé činívají dobrodincům svým, a ti z obyčeje zlým oplácěji; to řka stavěl se na zadní nohy. Odskočiv kus Grycek se rozkřičel: «Počkej příteli, nemůžeš býti z rázu i soudcem i katem, pojďme odtud a najdeme si někoho, co by nás dva posoudil.» Na to medvěd povídá: «No dobrá, pojďme.»

Jdouce cestou potkali starého psíka, ale ten zhlídnuv medvěda zabočil pryč. Oba tedy naň volali, aby se nebál a rač jich rozsoudil. Když při nich stánu, Grycek začal: «Tady toho medvěda našel jsem v lese přivaleného stromem, pomozu, a on za ten dobrý čin míní mě zabit; zdali pak spravedlivě jedná?» Medvěd doložil: «Já jsem jen slíbil, tak se odsloužit, jak lidé.» —

Psíček na to, mějte strpení, až vypovím život svůj. «Přišel jsem na svět v Balsech; povyrosta honil jsem s pasákem dobytek sedláka Poča. Nejednou zahnal jsem vlky od stáda; dvakrát, tak že jsem vyvázl živý. Za tu dobrou službu dostával jsem od kamaráda pasáka po žvanci chleba a přiřena večer dali mi leptat pomyje. Když čeládka večeřela, vleza pod stůl sbíral jsem drobký chleba, padající se stola. Tu přijde sedlačisko, kopne mě nohou a volá, Bryško je už hrozně starý, podívejte se, záda už má celé holé, smrdí jak zdechlina; chlapi chyťte a oběste ho. Já to slyšet, škrk, ze dveř jak jsem byl hladný, utekl jsem z domu, kterému jsem osmnáct let věrně sloužil, a včil se strkám po lese a čekám té chvíle, až mě vlci sežerou. Dle toho milý medvěd jen pravdu dí řka, že lidé za dobré zlým se odplácěji.»

Medvěd slyše tu řeč, zase se tiskl ke Gryckovi, ale ten volal: «Počkej, kamaráde, a nerozpaluj se; podle ustanovení krajského musí býti tři soudci; pojďme dál, ať ještě někdo jiný nás rozsoudí.»

Šli a potkali staříčkého žebráka; obě strany vypověděli svou při a teď čekali výpovědi starcovy. Žebrák, kuc, kuc, si odkašlav začal: «Chci vám zkrátka vyličit bídu svou, tedy poslouchejte. Narodil jsem se u statkáře Jómanta, který měl tři lány země a k němu připsané tři duše (nevolníky). Sloužil jsem a přičiňoval se co nejlíp a zdálo se, že vyhovuji svému pánu, který byl taký nevzdělaný chlap jako já a chodil v haleně jako já. Jednou v létě pán si zašel koupat v řece a kázal mi jít s sebou. Hlídal jsem mu šáty. Na ránu vidím ho tonout; ulekl jsem se, a jak tu stojím oblečený, šups, skočím do vody, a jak pán hlavu trošku vynoří, chmat ho za čupryny a táhnu z vody ven. V hloubce největší bez mála sám bych byl utonul, ale chytna se haluzi vrbové nad vodou visící dostal jsem nové síly a šťastně vytáhl. Pán vyleza na břeh, břink, vyfal mi jednu po škrani a zaklel: «Ty zatracený darebáku, jak ses mohl opovážit, mne, svého pána, vléct za čupryny?!» Vida pána tuze roztekleného ani jsem nemukl. Od té chvíle Jómant měl na mne s kopce a jak přišla zima, strčil mě mezi rekruty. Byl jsem u vojska bez mála třicet let. Když mě pustili, vrátil jsem se ve svůj kraj. Starého pána už jsem nezastal na živě, hospodařil syn. Povídám, v tomto domě jsem se zrodil, vyrostl; chtěl bych tu i umřít. Milý pane, či byste mne až do mě smrti neuživil? Ale ten na mne: «Kdo pak bude tebe, ty starouchu, zadarmo krmit; tam si jdi žebrotou. Tož chodím. Tu vidíte, že medvěd ačkoli je nemá tvář, přece mluví pravdu.»

Grycek vida medvěda se olizovat pravil: «Nic to, pojďme dál, ať rozhodne ještě soudce třetí.» Medvěd mruče mrzutě poslechl.

Z nenadání vyskočí tu liška. Zhlídna ji naši dva pocestní hned zaprosili, aby je rozsoudila. Obě strany vyslechnuvši liška pravila: «Podle pravdy je lidí zlých ale i dobrých. Tady nedávno člověk chytl má mláďata, nezabil, ba i pustil, a přec chtíc svou rodinu uživit nejedno z jeho housátek jsem zadávila.» Tu Grycek kousek od medvěda odstoupiv očima zamrkal a pravil: «Lišáčku, buď při mně, každý den ráno dostaneš slípku.»

Na to liška: «Víte a znáte, že v našem kraji nikdo nemůže rozhodovat a holá slova, třeba přivolat asesorů, celou při jak náleží prozkoumat, a potom teprv činiti rozsudek. Budu tedy ve vaší věci tím asesorem. Zajdeme si proto na samé místo této vaší příhody, neboť musím přece prohlédnout, jak a co tam bylo, a jakou křivdu udělal člověk medvědovi pomáhaje.» Po té řeči všeci vrátili se zpátky do lesa. Liška ohlédnuvši místo kolem do kola vece: «Abych mohla při ještě lépe rozvažovat, ty Grycku nazdvihni kládu a ty medvěde polož se jaks tam prve ležel.» Člověk dřevo nazdvihl; když byl medvěd podlezl, Grycek ho zas přivřel. Po té k medvědu přistoupna liška dí: «Hle vašnosti, není dost na očitě prohlídce, třeba ještě napsat protokol. Proto si tady chvílku polež, až já si doma všecko nachystám. Vyřknu potom svůj rozsudek. Ty, Grycku, můžeš zatím jíti dom.»

Když se tento od medvěda byl kus vzdálil, liška se k němu přitočila fkcou: «Viděls-li, jak jsem všecko z chytra nalíčila? medvěda jsme zase pěkně pod kládu dostali. Kdybych byla stála při tobě a proti jeho důminku při tu byla rozsoudila, byl by mě popadl za tylo, a to víš, s ním nejsou žádné žerty, má po čertech silné tlapy. Ale včil mi ukaž kde býváš, ať vím, kam si mám chodit pro ty slíbené slípky.»

Přiblíživ se ke stavení Grycek pravil: «Toto je můj dům, každý den ráno přiběhni tady k tomu plotu, a já ti vyhodím slípku.» Liška zabočila do lesa a Grycek vyložil své ženě Růženě, jakou měl nehodu. První den ráno přiběhla liška a Grycek vyhodil slípku, — druhý den zas tak. Ale když třetí den ráno chytal slípky, Růženu popadla zlost. Vyjde na dvůr a křičí co má hrdla: «Dokavad se tam budeš honit s těmi slípkami? Ještě mi je všechny vychytáš; liška i když nedáš najde si co chce. Nejlíp lišku zastřel, zajda do lesa medvěda pod kladou zabij a tak se zbavíš obou nesrstů, a bude pokoj.»

Grycek vzal pušku a nabil drobným šrotem; neměl hrubého po ruce. Čtvrtý den ráno po lišce střelil. Liška si kožoušek jen otřepala a zašvidravši zlomyslně zvolala: «Počkej, ty dvounohálu, šak já ti připomenu, jest-li medvěd byl v křivdě, stoje na tom, že lidé za dobré se oplácejí zlým!» Na to zabočila k medvědovi, nožkama podhrabala dům, ubožáka vyprostila, a včil oba dva se umluvili, že Gryckovi to nedárují. Liška mu zadávala čtyřicet husí, medvěd roztrhal čtyři úly (slaměné) a na zem shodil osm brtí. Ale mělo dojít i na Grycka.

Nic zlého netuše vyšel si jednou na hříbky. Liška po bíhající lesem jako pravý špehoun Grycka zhlédla a dala medvědovi slovo. Medvěd se přihrnul, Grycka objal a tak srdečně stiskl, že mu zlomil čtyři žebra, pak jím mrštil o zem a usmrtil na čisto. Tak skončila tato lesní rozepře mezi Gryckem, člověkem, a medvědem, zvířetem, a ty, drahý čtenáři nebo posluchači, uvažuj, jestli medvěd měl pravdu čili nic.

□ □ □

Galašovo mudrosloví.

(Pokračování.)

Lidé bojí se smrti, jako děti tmy. Moudrému křesťanu je smrt vykoupení z nedokonalého žití k dokonalému a prostředek k blahu trvalému. Není pravým křesťanem, kdo se smrti bojí, nebo zbožný člověk žádá rozvázán býti ze žaláře tělesného a spojen býti s Kristem, jinak je mu milejší svět, než nebe.

Sv. Ignác z Loyoly říkal patře na nebe: «O jak mi smrdí země při pohledu na nebe.» Lidem obyčejně voní vezdejší rozkoše a smrdí nebeské. Proto na opatření onych vynakládají vše, pro opatření věčných pro nebe ta nejmenší námaha a oběť je jim těžká a trpká.

Viděl jsem jítí vojína, který zabil důstojníka na popravu bez bázně. Když mu oči zavazovali pravil: «Toho netřeba, smrtí se nebojím, mnohokrát mě hrozila ve válce. Konejte svou povinnost. Proč bych já nemohl klidně a udatně zemřít pro Krista a Soudce svého.»

Tomáš Mór, kancléř anglický pravil před popravou, když jemu měl v žaláři holič bradu oholiti: «Stojí-li král o mou hlavu, ať jí má i s bradou; nechá-li mě mou hlavu, může vzít mou bradu!»

Kdo má zlé svědomí nerád umírá. Jeden zbůjník byl v Hranicích věšen. Kat dáváje mu oprátku na krk pravil: «Podaj, Juříčku, podaj, budeš hned s Kristem Pánem večeřet!» Ten mu však odvětil: «Přál bych já tebe tej milosti, aby's tam za mnú večeřal!»

Kdo se chce věnovati lékařství, musí míti čisté svědomí, jinak se stane špatným člověkem a mnoho zlého natropí: Nedbalostí, lakomstvím, chlípnictvím, pomluvou, nenávistí, bezbožnictvím, lichvou a karbanem.

Špatný lékař, který miluje honbu a lov. Kněz, lékař a rychář mají míti bezúhonné a milosrdné srdce, což se dokonce nesrovnává s myslivostí, nebo nemůže býti laskavým a milosrdným, kdo ničí rád nevinné zvířata.

Je-li pravda, že dobrý šprýmář a třepihuba dobrou živnost má, platí to i o lékařích. Čím více řečí a žertů tím větší štěstí. Nejšťastnější člověk je lékař, který veliké slovučnosti došel. Je veliká modla, ale i veliký otrok.

Jeden pán zavěsil si v pokoji obraz Pia VI. a Josefa II. a pravil: «Onen je papež římský, tento ale německý.»

Kdo se boha nebojí, ten také svého mocnáře necítí.

Kdo živ jsa padesát let, chová naděje veliké, dopouští se pošetilosti.

Každý stav má své obtíže a břemena, a to nejmenší tlačí velice, když se nesnáší trpělivě.

Jsme nástrojové v ruce Boží při konání prozřetelnosti Jeho: buď zastáváme službu anděla k utvrzení cizí ctnosti; nebo službu ďábla k jejímu objasnění.

Dědičný hřích obecného lidu je ziskuchtivost; dědičný hřích šlechty je nevážnost k obecnému lidu.

Volím raději pít vodu zármutku, než víno hříchu.

Bodlák rád nechává se činiti králem. Fík a vinný keř a oliva vzdalují se hodností a tichou vroucností vydávají všecku sílu k blahu obecnému. Málo se nalézá léčivých oliv, dobročinných fiků a posilujících rév. Za to mnoho bodláků, kteří sami se k úradům tlačí. To bodláčí nemá nic na mysli léčivosti a příjmy. Takového bodláčí je za našich časů nejen ve světském, ale i v duchovním stavu mnoho, ba zde snad více. Pravé vlastenecké zásluhy nebyly snad nikdy tak v nevážnosti a nevšímavosti jako nyní, když se o nich nejvíce píše.

Galaš byl v mladším věku plodným spisovatelem. a žaluje ku konci rukopisu na tenkou odměnu úmorné práce: «Mnohý knihu sepsal, jiný ji tlačit nechal. Za svou vlastní práci bídný užitek vzal. Tak vy ovce jiným, ne sobě, nosíte vlnu. Tak vy volí jiným, ne sobě, oráte pole. Tak vy ptáčata jiným, ne sobě, rodíte mladé. Tak vy včelíčky jiným, ne sobě, strojíte med.»

Poměry jsou posud stejné pro spisovatele vlastenecké. Na poslední stránce téměř písmem už nečitelným stojí napsáno: «Což mě může skutečně

blážití v tomto žití? Což mě může útěchu dáti, když já budu umíratí? Zdaž přízeň a zboží? — O nic, než jedině Boží milost a nádeje spasení v Bohu. — Co je největší hodnota a česť? — Když má ctnost Bohu se líbí!»

□ □ □

DROBNÉ ZPRÁVY.

Rukopis zelenohorský a královodvorský za krátko oslaví výroční stáletou nalezení svého. Mluvnický boj proti těmto drahým památkám jednostranný a po vítce osobní zanechal po sobě trochu smradu a na rukopisích vrstvu prachu. Tyto podobají se osení zimnému u silnice. Z jara tichý déšť smije prach a osení zazelená se k nádejným žněm. Slovutný učenec, profesor Josef Osčádal v Klatovech, vydal právě filologický rozbor v sedmi částech o Rukopisech s názvem: «Jak oslavíme stoletou památku objevením R. K. Z.?» Je to úvaha o pravé povaze básní rukopisných. Po přečtení této práce velikého rozhledu filologického mělo by se hlasovati mezi inteligenty po celém kmenu našem o pravosti, věrohodnosti a neporušenosti jejich a zajisté zdrcující většina odsoudila by rouhače Rukopisu, kteří jménem volnosti akademické učí na příklad, že Tataři pod Hostýnem nebyli. Studující před léty hlásali to v prázdninách po Záhoří jako nový článek víry. Lidé se jim smáli, i původcům toho bludu. U Loukova při silnici k Bystřici, asi 300 m. od dědiny na levo stojí kaplička pod lípami. Za ní ukazují lidé místo, kde z jara nejdéle voda stojí na pastvísku, na němž v široké jámě a hluboké množství Tatar pochováno. Jiný hromadný hrob Tatar je na jihu Slavkova pod Hostýnem, na obecní louce při «zlaté hrázi». Bezuchov dostal jméno r. 1242, že lidem z lesa vylákaným Tataři uši uřezali. Bajar Kublajevic, vůdce Tatarů, Jaroslavem ubitý, leží pod mohylou nasýpanou pod Hostýnem u Chvalčova pod «Vinohrádky». Na Moravě s bolestí přihlíželi jsme brojení proti Rukopisům, výsledek úmorné práce bořičů minul se účinkem. My věříme a vyznáváme, že jsou pravé, věrohodné a neporušené z doby, kdy nářečí slovenské a valašské sestersky podávalo si ruce v severních Čechách s nářečím Srbů lužických. Spisovatel končí slovy: «Stoletá památka objevení Rukopisů se blíží, nechvalno bylo by nám ostaviti ji neoslavenou.»

«Záhorská Kronika» končí ročník IV. tímto číslem. Roč. V. od 1. ledna 1909 v desíti číslech přináseti bude zajímavé ukázky národopisné z minulosti blízké i daleké ze Záhoří a Pobečví, Přátelé, držte ju nad vodou, nedejte utonout v nedoplatcích. Děkuje srdečně za přízeň a prosí o ní v novém roce, který ať je všem šťastný.

